

การทบทวนอย่างเป็นระบบ :
รูปแบบการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเด็กและเยาวชนไทย

A Systematic Review:

Prevention Against Child and Adolescents Alcohol Consumptions in Thailand

นัชชยา ไชยชนะ^{1*}, สุนีย์ ละกำปัน², ศศิวิมล รัตนสิริ³, คมสันต์ เหล็กมมะ¹
Natchaya Chaichana^{1*}, Sunee Lagampan², Sasivimol Rattanasiri³, Komson Lemma¹

¹คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี,

²ภาควิชาการพยาบาลสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล,

³ภาควิชาระบาดวิทยาคลินิกและชีวสถิติ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

¹Faculty of Nursing, Suratthani Rajabhat University,

²Department of Public Health Nursing, Faculty of Public Health, Mahidol University,

³Department of Clinical Epidemiology and Biostatistics, Faculty of Medicine Ramathibodi Hospital, Mahidol University

(Received: October 30 , 2023; Revised: January 4, 2024; Accepted: February 5, 2024)

บทคัดย่อ

การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อสรุปจากงานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเด็กและเยาวชนไทย โดยสืบค้นงานวิจัยในฐานข้อมูล ได้แก่ ThaiJO, TDC-ThaiLIS, Google scholar, PubMed และ Sci-direct ระหว่างปีพ.ศ.2554 ถึง พ.ศ.2564 ซึ่งดำเนินการตามแนวคิดการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบของสถาบันโจแอนนาบริกส์ (The Joanna Briggs Institute) และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทั่วไปของงานวิจัยโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา สรุปรายละเอียดและผลการวิจัยโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการสืบค้นงานวิจัย พบว่ามีงานวิจัยในฐานข้อมูล 97 เรื่อง จากการสืบค้น 5 ฐานข้อมูลและการสืบค้นจากรายการเอกสารอ้างอิง มี 19 เรื่องที่ผ่านเข้าพิจารณา และมี 78 เรื่องไม่เป็นไปตามเกณฑ์

งานวิจัยตามเกณฑ์ที่กำหนดทั้งหมด 17 เรื่อง ทุกเรื่องเป็นงานวิจัยกึ่งทดลองที่ศึกษาในประเทศไทย ซึ่งประเด็นสำคัญสำหรับรูปแบบการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเด็กและเยาวชนไทย พบว่ารูปแบบกิจกรรมส่วนใหญ่จัดแบบรายกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติ การเรียนรู้จากตัวแบบ และใช้สถานการณ์จำลองในการฝึกทักษะชีวิต นอกจากนี้ยังมีการแรงสนับสนุนทางสังคมจากสถาบันครอบครัวและโรงเรียน ได้แก่ ผู้ปกครอง ครู และเพื่อน โดยทำกิจกรรมในกลุ่มตัวอย่างนักเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

ผลการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบนี้สามารถนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติในการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเด็กและเยาวชนไทย

คำสำคัญ: การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ เด็ก เยาวชน

*ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding email: Natchaya.cha@sru.ac.th)

Abstract

This systematic review aimed to study a prevention against child and adolescence alcohol consumptions in Thailand, based on Joanna Briggs Institute's concept. This 10-year period review consisted in collecting data from an electronic database, such as ThaiJO, TDC-ThaiLIS, Google scholar, PubMed and Sci-direct, from 2011 to 2021. Descriptive statistics and content analysis were performed.

The research results showed a total of 97 studies, among which 78 studies were excluded and 19 of them were considered. Finally, 17 studies were meeting the inclusion criteria on prevention styles for child and adolescents alcohol consumptions in Thailand. This findings that the most common prevention style, among students in primary and secondary school, were discussion groups, role-plays, role models and situation-based lifestyle practicing.

This review can be used as guidelines for prevention against child and adolescence alcohol consumptions in Thailand.

Keywords: Alcohol Drinking, Alcohol Drinking Prevention, Child, Teenagers

บทนำ

ปัญหาการดื่มแอลกอฮอล์ในเด็กและเยาวชนกำลังก่อตัวขึ้นอย่างชัดเจนในหลายประเทศทั่วโลกจากรายงานขององค์การอนามัยโลกพบนักดื่มปัจจุบันที่อยู่ในวัยรุ่น (ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา) มีจำนวนสูงถึง 155 ล้านคน ในทวีปยุโรปความชุกของการดื่มแอลกอฮอล์สูงสุดพบในช่วงอายุ 15 - 19 ปี นอกจากนี้ผลการสำรวจโรงเรียนในหลายประเทศในทวีปอเมริกา ยุโรป และเอเชียตะวันออก พบการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประชากรอายุต่ำกว่า 15 ปี ซึ่งการดื่มแอลกอฮอล์ส่งผลให้มีภาระของโรคและการบาดเจ็บสูงถึง 132.6 ล้านปีสุขภาวะที่สูญเสีย (5.1% ของการสูญเสียปีสุขภาวะทั้งหมด) และเป็นสาเหตุของการตายทั่วโลกกว่า 3 ล้าน (5.3% ของการตายทั้งหมด) โดยภาระของสาเหตุการตายและการเกิดโรคที่ส่งผลมาจากแอลกอฮอล์ ได้แก่ โรคติดเชื้อ เนื่องจากร้ายแรงหรือมะเร็ง โรคเบาหวาน พิษของแอลกอฮอล์ โรคพิษสุรา กลุ่มอาการผิดปกติของทารกในครรภ์ที่ได้รับแอลกอฮอล์ โรคลมบ้าหมู กลุ่มอาการทางจิตประสาทอื่นๆ โรคหลอดเลือดหัวใจ โรคในระบบทางเดินอาหาร และการบาดเจ็บ (World Health Organization, 2018) จากรายงานสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมไทยข้อมูลในพ.ศ.2557 - 2560 พบประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป เริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกในชีวิตในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา มีจำนวนทั้งสิ้น 1,665,377 คน โดยนักดื่มหน้าใหม่อยู่ในช่วงอายุ 15 - 19 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.40 ซึ่งเป็นช่วงอายุที่ยังไม่ถึงเกณฑ์จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามกฎหมายประเทศไทย สำหรับช่วงอายุ 20 - 24 ปี พบนักดื่มหน้าใหม่ร้อยละ 48.07 อายุเฉลี่ยในการเริ่มดื่มครั้งแรกของนักดื่มปัจจุบันและผู้เคยดื่มแต่เลิกแล้ว มีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 20.31 ปี โดยอายุที่เริ่มดื่มที่ต่ำที่สุดอยู่ที่ 8 ปี (Assanangkornchai, 2017) จะเห็นได้ว่าแนวโน้มของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่อายุเฉลี่ยของการเริ่มดื่มครั้งแรกลดน้อยลง อีกทั้งจากรายงานสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมไทยประจำปี พ.ศ.2560 พบว่านักดื่มหน้าใหม่ร้อยละ 15.10 เลิกดื่มไปแล้ว อีกร้อยละ 84.90 ยังคงดื่มอยู่ในช่วงปี พ.ศ.2560 และร้อยละ 19.72 กลายเป็นนักดื่มปัจจุบัน (Assanangkornchai, 2017) จากแนวโน้มดังกล่าวแสดงให้เห็นว่านักดื่มหน้าใหม่มีโอกาสพัฒนากลายเป็นนักดื่มประจำต่อไปในอนาคต

พฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเด็กและวัยรุ่นไทยก่อให้เกิดผลกระทบหลายด้าน ทั้งด้านบุคคล ครอบครัว และสังคม โดยการเริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนอายุ 14 ปี เป็นปัจจัยที่เพิ่มความเสี่ยงในการติดแอลกอฮอล์และใช้แอลกอฮอล์ในทางที่ผิดมากขึ้นเมื่อเข้าสู่ผู้ใหญ่ มีผลต่อพัฒนาการสมอง การเรียน ปัญหาสุขภาพจิต เช่น ภาวะซึมเศร้า การทำร้ายตนเอง เป็นต้น อีกทั้งวัยรุ่นที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีโอกาสสูบบุหรี่ด้วย

7 เท่า และยังส่งผลให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงอื่นๆ เพิ่มขึ้น เช่น การใช้ความรุนแรงทั้งต่อผู้อื่นและครอบครัว การใช้สารเสพติด พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ อุบัติเหตุจราจร ปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น (Prayongkul, 2019) เห็นได้ว่าการมีพฤติกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเด็กและวัยรุ่นไทยจะนำไปสู่การเกิดพฤติกรรมในเชิงลบอื่น และหากพฤติกรรมดังกล่าวไม่ได้รับการยับยั้งจะเป็นการปลูกฝังพฤติกรรมในเชิงลบอื่นด้วย นำไปสู่ผลกระทบในทุกมิติตั้งแต่เด็กจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่

จากสถานการณ์ปัญหาการเพิ่มขึ้นของนักดื่มหน้าใหม่ของเด็กและเยาวชน จึงเห็นได้ว่าการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเด็กระดับชั้นประถมศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งในปัจจุบันได้มีการดำเนินงานป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ในเด็กและเยาวชนหลายมาตรการ ได้แก่ มาตรการทางกฎหมาย เช่น ห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับบุคคลอายุ 20 ปีขึ้นไป กำหนดสถานที่ห้ามจำหน่าย กำหนดวันและเวลาห้ามจำหน่าย ห้ามตั้งสถานประกอบการที่มีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บริเวณรอบสถานศึกษาต่ำกว่า 500 เมตร เป็นต้น การจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้ความรู้เรื่องปัญหาและพิษภัยของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา บรรจุในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา หัวข้อย่อยในเรื่องปัญหาการใช้สารเสพติด โดยถูกบรรจุไว้ในสาระที่ 5 ความปลอดภัยในชีวิต มาตรฐาน พ.5.1 ป้องกัน และหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพอุบัติเหตุการใช้ยาเสพติด และความรุนแรง ซึ่งนักเรียนจะได้เรียน ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในสาระการเรียนรู้แกนกลาง เรื่องโทษของสารเสพติด สารอันตราย ใกล้เคียงและวิธีการป้องกัน ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในสาระการเรียนรู้แกนกลาง เรื่องผลเสียของการสูบบุหรี่ การดื่มสุรา และการป้องกัน ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในสาระการเรียนรู้แกนกลาง เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดและผลกระทบของการใช้ยาและสารเสพติดที่มีต่อร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา และการปฏิบัติตนเพื่อหลีกเลี่ยงสารเสพติด และในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสาระการเรียนรู้แกนกลาง เรื่องสาเหตุของการติดสารเสพติดและชักชวนให้ผู้อื่นหลีกเลี่ยงสารเสพติด ส่วนการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาจะได้เรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในสาระการเรียนรู้แกนกลาง เรื่องลักษณะอาการของผู้ติดสารเสพติดและการป้องกันการติดสารเสพติด ความสัมพันธ์ของการใช้สารเสพติดกับการเกิดโรคและอุบัติเหตุ และวิธีการชักชวนผู้อื่นให้ลด ละ เลิกสารเสพติดโดยใช้ทักษะต่างๆ ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในสาระการเรียนรู้แกนกลาง เรื่องวิธีการ ปัจจัยและแหล่งที่ช่วยเหลือฟื้นฟูผู้ติดสารเสพติด วิธีการหลีกเลี่ยงและสถานการณ์เสี่ยง และการใช้ทักษะชีวิตในการป้องกันตนเองและหลีกเลี่ยงสถานการณ์คับขันที่อาจนำไปสู่อันตราย ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในสาระการเรียนรู้แกนกลาง เรื่องปัจจัยเสี่ยงและพฤติกรรมเสี่ยงที่มีผลต่อสุขภาพและแนวทางการป้องกัน และความสัมพันธ์ของการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ต่อสุขภาพและการเกิดอุบัติเหตุ และในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 ในสาระการเรียนรู้แกนกลาง เรื่องการมีส่วนร่วมในการป้องกันความเสี่ยงต่อการใช้ยา การใช้สารเสพติด และความรุนแรง เพื่อสุขภาพของตนเอง ครอบครัวและสังคม และผลกระทบที่เกิดจากการครอบครอง การใช้และการจำหน่ายสารเสพติด (Ministry of Education, 2008) ถึงแม้จะมีการจัดการเรียนการสอนการดื่มแอลกอฮอล์ แต่ไม่ยังไม่เพียงพอในการป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ในนักดื่มหน้าใหม่ได้

ด้วยบริบทสังคมและวัฒนธรรมไทยที่มีความแตกต่างและเป็นเอกลักษณ์ การป้องกันการเกิดพฤติกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเยาวชนไทยให้มีประสิทธิภาพนั้น ควรมีการจัดรูปแบบ วิธีการ และกิจกรรมที่สอดคล้องกับลักษณะปัญหาและเหมาะสมกับเยาวชนไทยอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตามจากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่ามีโปรแกรมที่ดำเนินการในการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเด็กและเยาวชนไทยที่หลากหลาย แต่ยังไม่มีการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบที่จะทำให้มั่นใจว่ารูปแบบควรเป็นอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการป้องกันหรือการจัดการความเสี่ยงต่อการเกิดพฤติกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้เหมาะสมต่อเยาวชนไทยตามบริบทของสังคมไทยต่อไป

วัตถุประสงค์วิจัย

เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้รูปแบบการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเด็กและเยาวชนไทยที่มีอายุไม่เกิน 20 ปี

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ (Systematic review) สืบค้นงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับโปรแกรมการป้องกันการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ในเด็กและเยาวชนไทย โดยใช้กระบวนการทบทวนอย่างเป็นระบบตามแนวทางของสถาบันโจแอนนาบริกส์ (The Joanna Briggs Institute) (Aromataris & Munn, 2020) โดยมีการกำหนดคุณสมบัติงานวิจัยที่นำมาศึกษา ซึ่งคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นงานวิจัยเกี่ยวกับโปรแกรมการป้องกันการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ในเด็กและเยาวชนไทย ตามกรอบแนวคิดของ PICO ได้แก่ Participant คือ กลุ่มตัวอย่างที่ต้องการค้นคว้า Intervention คือ โปรแกรมที่ต้องการศึกษาค้นคว้า Comparison คือ กลุ่มเปรียบเทียบกับที่ต้องการค้นคว้า Outcome คือ การวัดผลที่ต้องการ ซึ่งใช้กรอบแนวคิดนี้ในการสืบค้นข้อมูล (Aromataris & Munn, 2020)

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการทบทวนงานวิจัยอย่างเป็นระบบครั้งนี้ คือ รายงานการศึกษาเกี่ยวกับโปรแกรมการป้องกันการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ในประชากรที่มีอายุไม่เกิน 20 ปี โดยคัดเลือกบทความวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในฐานข้อมูลที่น่าเชื่อถือและสามารถเข้าถึงบทความฉบับเต็มได้ ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ และเอกสารรายงานวิจัยเล่มวิทยานิพนธ์ที่ได้เผยแพร่ในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2554 ถึง พ.ศ.2564 ที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยมีการจัดทำวิจัยในประเทศไทย จากการทบทวนวรรณกรรมมีงานวิจัยทั้งหมด 17 เรื่อง

กลุ่มตัวอย่าง คือ รายงานการวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับโปรแกรมการป้องกันการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ในประชากรที่มีอายุไม่เกิน 20 ปี โดยคัดเลือกตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

1. ประชากรที่สนใจ คือ ประชากรที่มีอายุไม่เกิน 20 ปี
2. มีการอธิบายกล่าวถึงกิจกรรมด้านรูปแบบการป้องกันการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์
3. มีการศึกษาโดยใช้กลุ่มเปรียบเทียบ คือ ไม่ได้รับโปรแกรมป้องกันการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์และได้รับความรู้ตามหลักสูตรปกติ

ผลลัพธ์

4. มีการวัดผลลัพธ์ของการศึกษา คือ การประเมินความสามารถในการป้องกันการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์จากกลุ่มตัวอย่างเมื่อใช้ตามเกณฑ์การคัดเลือกที่กำหนด ได้งานวิจัยที่เข้าเกณฑ์จำนวน 17 เรื่อง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 3 ประเภท ได้แก่

1. แบบคัดกรองงานวิจัยตามเกณฑ์ที่กำหนด (Inclusion Criteria Form) สร้างขึ้นตามเกณฑ์ในการคัดเลือก ได้แก่ เป็นงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบโปรแกรมการป้องกันการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ โดยมีตัวแปรต้นคือ มีกิจกรรม โปรแกรม การจัดการกระทำเกี่ยวกับการป้องกันการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ ส่วนตัวแปรตาม คือ มีผลลัพธ์เกี่ยวกับการป้องกันการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ ได้แก่ ความสามารถในการป้องกันการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ โดยเป็นงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2554 ถึง พ.ศ. 2564 ที่มีการจัดทำวิจัยในประเทศไทย โดยต้องผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกข้อ

2. ประเมินคุณภาพงานวิจัย (Critical Appraisal Form) เป็นเครื่องมือที่ใช้ประเมินคุณภาพเชิงระเบียบวิธีวิจัยของงานวิจัยที่นำมาทบทวนอย่างเป็นระบบ โดยใช้แบบประเมินงานวิจัยกึ่งทดลอง ซึ่งพัฒนาโดยสถาบันโจแอนนาบริกส์ (Aromataris & Munn, 2020)

3. แบบบันทึกผลการสังเคราะห์ข้อมูล (Data Extraction Form) ซึ่งพัฒนาโดยสถาบันโจแอนนาบริกส์ (Aromataris & Munn, 2020) ใช้ในการลงบันทึกข้อมูลจากงานวิจัยที่คัดเลือกมาทบทวนอย่างเป็นระบบครั้งนี้ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของงานวิจัย ได้แก่ ผู้ทำวิจัย ปีที่พิมพ์เผยแพร่ วิธีดำเนินการวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 เนื้อหาสาระของงานวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผลของการวิจัย และข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

การควบคุมคุณภาพการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยพัฒนาแบบคัดกรองงานวิจัยขึ้น ซึ่งมีลักษณะเป็นเพียงรายการตามเกณฑ์การคัดเลือกงานวิจัยที่กำหนด เพื่อนำเข้ามาทบทวน ส่วนแบบประเมินคุณภาพงานวิจัยและแบบบันทึกผลการสกัดข้อมูลพัฒนาโดยสถาบันโจแอนนาบริกส์ ซึ่งเป็นแบบประเมินมาตรฐานสากลจึงไม่จำเป็นต้องตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนในการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบมีรายละเอียดดังนี้

1. กำหนดหัวข้อสำหรับการทบทวน กล่าวคือ จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ยังไม่มีการสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบโปรแกรมการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อป้องกันนักดื่มหน้าใหม่ จึงได้กำหนดหัวข้อการทบทวน คือ การทบทวนงานวิจัยอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับรูปแบบโปรแกรม การป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเด็กและเยาวชนไทย เพื่อหาข้อสรุปองค์ความรู้เพื่อนำไปสู่การพัฒนา เป็นโปรแกรมที่เป็นเลิศในการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อไป

2. นำเสนอความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ได้มีการนำเสนอโดยกล่าวถึงความสำคัญ และความจำเป็นของการทบทวน ความรุนแรงของปัญหา ผลกระทบ สิ่งที่ต้องการทบทวน เมื่อทบทวนแล้วทำให้เกิดอะไรขึ้น และผลดีการนำไปใช้

3. กำหนดวัตถุประสงค์สำหรับการทบทวน ครอบคลุม ประชากรที่ศึกษา (Types of Participants) การจัดทำต่อประชากร (Types of Intervention) การวัดผลลัพธ์ที่ได้จากการทดลอง (Types of Outcome) และรูปแบบของงานวิจัย (Types of Studies)

4. กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกงานวิจัย (Criteria for Considering Studies for This Review) ในการกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกรายงานการวิจัยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องร่วมกับผู้เชี่ยวชาญเพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกงานวิจัย

5. กำหนดชนิดของงานวิจัย คือ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research)

6. สืบค้นรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องตามเกณฑ์ที่กำหนด มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

6.1 กำหนดคำสำคัญ (Key Words) ในการสืบค้นที่เป็นภาษาไทย ประกอบด้วย

6.1.1 กลุ่มตัวอย่าง (Participants) ได้แก่ นักเรียน, วัยรุ่น, เด็ก, เยาวชน, Students, Childs, Adolescences, Thai Adolescents, Youth, Teenage, Student, Thailand, School, Alcohol Drinking, Alcohol Consumption, Alcohol use, Alcohol abuse

6.1.2 วิธีการทดลอง (Intervention) ได้แก่ การป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์, การดื่มแอลกอฮอล์, Alcohol Drinking Prevention, Alcohol Consumption Prevention, Intervention, Prevention Program

6.1.3 ตัวแปรผลลัพธ์ (Outcome) ได้แก่ ความสามารถในการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในด้านความรู้ ทศนคติ และพฤติกรรม, Effect of program

6.1.4 รูปแบบงานวิจัย (Study) ได้แก่ การวิจัยกึ่งทดลอง, Quasi-experimental Study, Quasi-experimental Research

6.2 สืบค้นงานวิจัยโดยใช้คำสืบค้นตามที่กำหนด ด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้แก่

6.2.1 การสืบค้นด้วยคอมพิวเตอร์ (Computerized Searching) โดยสืบค้นจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และบริการสืบค้นออนไลน์ทางอินเทอร์เน็ต ได้แก่ ฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย (tci-thaijo.org), ฐานข้อมูลวิจัยมหาวิทยาลัยในประเทศไทย (tdc.thailis.ac.th), ฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, Science Direct, Pubmed และ Google Scholar

6.2.2 การสืบค้นจากรายการเอกสารอ้างอิงจากงานการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบและงานวิจัยต้นฉบับ เพื่อสืบค้นงานวิจัยที่สอดคล้องเพิ่มเติม

7. ประเมินคุณภาพงานวิจัย (Assessment Criteria) นำงานวิจัยที่สืบค้นทั้งหมดแล้วผู้วิจัย ดำเนินการดังนี้

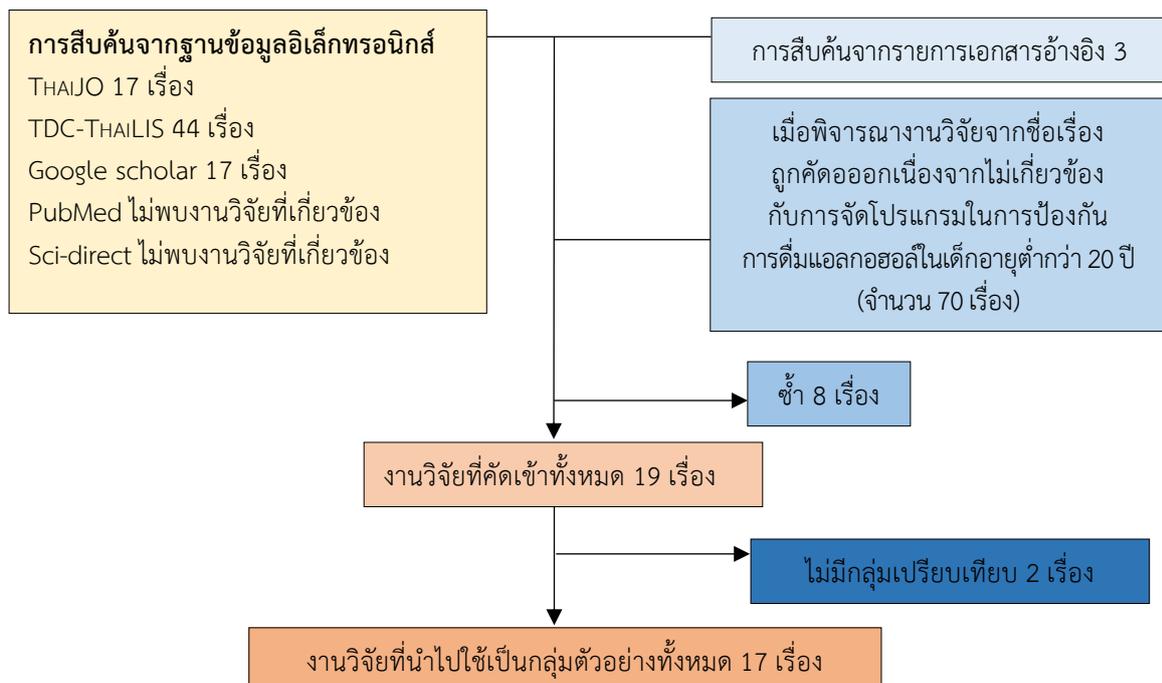
7.1 การคัดกรองงานวิจัยตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยอ่านงานวิจัยที่สืบค้นได้ทั้งหมด พิจารณาจาก ชื่อเรื่อง บทคัดย่อ ทำการคัดเลือกตามเกณฑ์การคัดเลือกงานวิจัยที่กำหนดโดยทำร่วมกันสองคนระหว่างผู้วิจัย ทุกรายงานการวิจัยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์การคัดกรองรายงานวิจัยที่กำหนด

7.2 การประเมินคุณภาพงานวิจัย ประเมินตามแบบฟอร์มการประเมินคุณค่างานวิจัยที่พัฒนาโดยสถาบันโจแอนนาบริกส์ (The Joanna Briggs Institute Appraisal Form) พิจารณาตามแบบประเมินคุณภาพของงานวิจัยแยกตามประเภทหรือชนิดของงานวิจัย โดยอ่านรายงานวิจัยรอบแรกอย่างละเอียด เพื่อประเมินคุณค่างานวิจัย โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยแยกกันทบทวนเมื่อมีความคิดเห็นไม่ตรงกันให้ทำการปรึกษาเพื่อหามติข้อตกลงร่วมกัน กรณีที่ยังไม่สามารถตกลงกันได้ให้ทำการประเมิอธิบายและสรุปผลร่วมกัน

8. สังเคราะห์ข้อมูล (Data Extraction) โดยใช้แบบสังเคราะห์ข้อมูลวิจัยที่พัฒนาโดยสถาบันโจแอนนาบริกส์ (The Joanna Briggs Data Extraction Form) ทำร่วมกันโดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยนำงานวิจัยทั้งหมดมาสังเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย บันทึกลงในแบบบันทึกการสังเคราะห์ข้อมูลและนำมาเปรียบเทียบความตรงกัน ทำการบันทึกงานวิจัยที่ศึกษาลงในแบบสังเคราะห์ หากมีการบันทึกที่ไม่ตรงกัน ให้ทำความเข้าใจกันเพื่อหามติ

9. นำเสนอผลการทบทวน (Reporting of findings) มีการนำเสนอทั้งส่วนระเบียบวิธีวิจัย ผลการวิจัย โดยเสนอในรูปแบบตารางเพื่อความชัดเจน (ดังตารางที่ 1) และมีการอภิปรายผล (Interpreting Results) ซึ่งเป็นการเสนอผลการทบทวนวรรณกรรม แปลความหมายข้อคิดเห็นโดยพิจารณาจากข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ที่นำมาศึกษา สามารถนำไปเป็นแนวปฏิบัติได้มากน้อยเพียงใดและเสนอแนะแนวทางการทำวิจัยต่อไป

10. นำเสนอข้อจำกัดของการทบทวน โดยให้ความสำคัญกับความคลาดเคลื่อนจาก Publication Bias ทั้งนี้เนื่องจากการสืบค้นงานวิจัยในครั้งนี้ สืบค้นเฉพาะงานวิจัยที่ตีพิมพ์เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ นอกจากนั้นยังมีการนำเสนอความคลาดเคลื่อนของผลการวิจัยที่นำมาทบทวน จากการรวมเอางานวิจัยหลายงานมาสรุปรวมกัน ความคลาดเคลื่อนจากความแตกต่างของงานวิจัยในแต่ละชิ้น กล่าวคือ ประชากรที่แตกต่าง ใช้วิธีการจัดกระทำที่แตกต่าง การวัดผลลัพธ์ที่แตกต่าง ทำให้การสรุปรวมเป็นองค์ความรู้ไม่สามารถกระทำได้

ภาพ 1 การสืบค้นงานวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการสืบค้นงานวิจัย พบว่า มีงานวิจัยในฐานข้อมูล Thai Journal Online (ThaiJO) 17 เรื่อง TDC-ThaiLIS 44 เรื่อง Google scholar 17 เรื่อง PubMed และ Sci-direct ไม่พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ส่วนการสืบค้นจากรายการเอกสารอ้างอิงพบ 3 เรื่อง มีชื่อเรื่องซ้ำกัน 8 เรื่อง เมื่อพิจารณางานวิจัยจาก ชื่อเรื่อง มีการคัดออกเนื่องจากไม่เกี่ยวข้องกับการจัดโปรแกรมในการป้องกันการตีแม่แอลกอฮอล์ในเด็กอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 70 เรื่อง ไม่มีกลุ่มเปรียบเทียบ 2 เรื่อง ดังนั้นจึงเหลืองานวิจัยทั้งหมด 17 เรื่อง โดยงานวิจัยทั้ง 17 เรื่องผ่านเกณฑ์การคัดเลือกและการประเมินคุณภาพงานวิจัยโดยผู้วิจัย จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการสรุปรายงานการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบโปรแกรมในการป้องกันการตีแม่แอลกอฮอล์ในเด็กและเยาวชนไทยมาสังเคราะห์ต่อ

ผลการวิจัย

คุณลักษณะของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบโปรแกรมการป้องกันการตีแม่แอลกอฮอล์ในเด็กและเยาวชนไทยพบว่า ขนาดกลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วง 14 - 75 คน โดยมีเพียง 2 เรื่องที่มีขนาดกลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วง 14 - 25 คน (Piyaaramwong, Samawathdana, & Wattanaburanon, 2017; Saleengarn, Rawiworrakul, Jirapongsuwan, & Sompopcharoen, 2019) ศึกษาในเด็กและเยาวชนช่วงอายุ 9 - 17 ปี ส่วนใหญ่ศึกษาในเด็กและเยาวชนทั้งหญิงและชาย มีเพียง 3 เรื่องที่การศึกษาเฉพาะเพศหญิง 2 เรื่อง (Piyaaramwong, Samawathdana, & Wattanaburanon, 2017; Sukkum, Powwattana, & Auemaneekul, 2020) และมีการศึกษาเฉพาะเพศชาย 1 เรื่อง (Kamonpommongkol, Homsin, & Srisuriyawet, 2012) โดยกลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาอยู่ในช่วงประถมศึกษาปีที่ 5 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 6 มีเพียง 1 เรื่องที่ระดับการศึกษาคือประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 (Sukkum, Powwattana, & Auemaneekul, 2020) และมี 1 เรื่องที่จัดกระทำในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา (Permpool, Takviyanun, & Heng-Udomsub, 2011)

ผลการวิเคราะห์การจัดรูปแบบกิจกรรมของงานวิจัยที่ทบทวนวรรณกรรมทั้ง 17 เรื่องเป็นการจัดกิจกรรมการป้องกันการตีแม่แอลกอฮอล์เพิ่มเติมจากการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรพื้นฐานของสถานศึกษา โดยงานวิจัยทั้งหมดมีลักษณะกิจกรรมการให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนไทยโดยตรงและจัด กระทำที่โรงเรียน ส่วนใหญ่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการจัดบรรยายร่วมกับใช้วีดิทัศน์และมีกระบวนการกลุ่มโดยผู้วิจัยและบางงานวิจัยมีผู้ช่วยสอนร่วม มีเพียง 1 เรื่องที่ใช้การให้ความรู้ผ่านการศึกษาวีดิทัศน์เป็นสื่อหลัก (Hongthong, & Areesantichai, 2013) และอีก 1 เรื่องที่ใช้การให้ความรู้ผ่านการใช้นั่งสื่อการ์ตูนเป็นสื่อหลัก (Chaisombut, Yana, Nuntarit, & Jamjang, 2018) โดยระยะเวลาในการจัดกระทำอยู่ในช่วง 4 ถึง 12 สัปดาห์ ส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมสัปดาห์ละครั้ง ครั้งละ 50 ถึง 60 นาที และมี 1 เรื่องที่จัดกิจกรรมสัปดาห์เว้นสัปดาห์ ส่วนการติดตามความยั่งยืนในการปฏิบัติพฤติกรรม มี 5 เรื่อง โดยในระยะติดตามผลส่วนใหญ่วัดผลลัพธ์ด้านพฤติกรรม ระยะเวลาการติดตามอยู่ในช่วง 1 สัปดาห์ถึง 6 เดือน (Sukkum, Powwattana & Auemaneekul, 2020; Chowchalard, Benjakul, Kengganpanich, & Kengganpanich, 2018; Hongthong, & Areesantichai, 2013; Moonrattana, Jirapate, & Ua-kit, 2014; Saikhramfo, Powwattana, Lagampan, & Kaewpan, 2014) โดยมีเพียง 2 เรื่องวัดผลการปฏิบัติพฤติกรรมเปรียบเทียบระหว่างหลังทดลองและระยะติดตาม (Sukkum, Powwattana & Auemaneekul, 2020; Chowchalard, Benjakul, Kengganpanich, & Kengganpanich, 2018) และอีก 3 เรื่องวัดผลการปฏิบัติพฤติกรรมเปรียบเทียบระหว่างก่อนทดลองและระยะติดตาม

แนวคิดและทฤษฎีที่นำมาประยุกต์ใช้ในงานวิจัยในการจัดรูปแบบการป้องกันการตีแม่แอลกอฮอล์ในเด็กและเยาวชนไทย พบว่ามีการใช้ทฤษฎีแรงสนับสนุนทางสังคม จำนวน 4 เรื่อง โดยมี 2 เรื่องที่มีการจัดให้มีการสนับสนุนจากกลุ่มเพื่อน (Kamonpommongkol, Homsin, & Srisuriyawet, 2012; Hongthong & Areesantichai, 2013) มี 1 เรื่องที่มีการให้การสนับสนุนทางสังคมจากผู้ปกครอง มี 1 เรื่องที่มีการให้แรงสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว มี 1 เรื่องที่มีการให้การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนและครอบครัว ส่วนทฤษฎี

การรับรู้ความสามารถของตนเองของเบนดูรา จำนวน 3 เรื่อง ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน จำนวน 3 เรื่อง ทฤษฎีแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ จำนวน 3 เรื่อง แนวคิดการสร้างเสริมสมรรถนะแห่งตนของเบนดูรา จำนวน 2 เรื่อง แนวคิดการฝึกทักษะชีวิตของบอทวิน จำนวน 2 เรื่อง แบบจำลองการให้ข้อมูล การสร้างแรงจูงใจและการพัฒนาทักษะของ Fisher จำนวน 1 เรื่อง แนวคิดแรงจูงใจในการตีแอลลกอฮอลล์ของ Cox and Kinger จำนวน 1 เรื่อง แนวคิดความรอบรู้ทางด้านสุขภาพ จำนวน 1 เรื่อง ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาเชิงสังคม จำนวน 1 เรื่อง แนวคิดเครื่องมือทักษะชีวิต จำนวน 1 เรื่อง และแนวคิด 5A'S จำนวน 2 เรื่อง

รูปแบบกิจกรรมที่จัดให้เด็กและเยาวชนไทยส่วนใหญ่จัดเพิ่มเติมจากการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรพื้นฐานของสถานศึกษาและใช้กระบวนการกลุ่มเน้นการฝึกทักษะชีวิตในการป้องกันการตีแอลลกอฮอลล์ โดยส่วนใหญ่จัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมผ่านการอภิปรายกลุ่ม (16 เรื่อง) มีเพียง 1 เรื่องที่ใช้การเรียนรู้เป็นรายบุคคลผ่านสื่อวีดิทัศน์ (Hongthong, & Areesantichai, 2013) การแสดงบทบาทสมมติ (7 เรื่อง) การเรียนรู้จากตัวแบบ (12 เรื่อง) รวมถึงการใช้สถานการณ์จำลองในการฝึกทักษะชีวิต ซึ่งมีการฝึก 3 ทักษะร่วมกัน ได้แก่ 1) ทักษะการต่อต้านการใช้แอลกอฮอล์ (10 เรื่อง) ได้แก่ ให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของแอลกอฮอล์ (17 เรื่อง), การฝึกมองตนเองด้านบวก และทักษะการปฏิเสธ (11 เรื่อง) 2.) ทักษะการจัดการตนเอง (11 เรื่อง) ได้แก่ การเสริมสร้างความมีคุณค่าในตนเอง (3 เรื่อง), การตัดสินใจและแก้ไข (3 เรื่อง), การจัดการอารมณ์ (6 เรื่อง) 3.) ทักษะสังคมทั่วไป (4 เรื่อง) ได้แก่ การมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (2 เรื่อง), การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (2 เรื่อง), การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชาย และการยืนยันสิทธิของตนเอง จากงานวิจัยที่ศึกษาพบว่า มี 4 งานวิจัยที่นำทักษะหลักทั้ง 3 ทักษะมาจัดกิจกรรม (Permpool, Takviriyun, & Heng-Udomsub, 2011; Sukkum, Powwattana, & Auemaneekul, 2020; Sanongyard, Sripitak, Maungchang, & Dhanawan, 2012; Mormai, Srichaikul, & Suwanphan, 2014) ส่วนงานวิจัยอื่น ๆ จะนำบางทักษะมาจัดกิจกรรมเท่านั้น (ตาราง 1) และมีการฝึกการรู้เท่าทันสื่อ (1 เรื่อง) นอกจากนี้ยังมีการผสมผสานรูปแบบกิจกรรมอื่นร่วมกับส่วนย่อยในส่วนประกอบหลักในการฝึกทักษะชีวิต ได้แก่ การตั้งเป้าหมายร่วมกัน (4 เรื่อง) และจัดการเรียนรู้ผ่านเกมส์ (2 เรื่อง)

การวัดผลประสิทธิผลของการจัดรูปแบบกิจกรรมในงานวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นการวัดความสามารถในการป้องกันการตีแอลลกอฮอลล์ในด้านความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม โดยมีงานวิจัย 8 เรื่องที่มีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้เพิ่มขึ้นกว่าก่อนทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มี 1 เรื่องที่มีผลระดับการเข้าถึงข้อมูลและระดับการรู้เท่าทันสื่อมากกว่าก่อนทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Sudcharee, & Duangsong, 2019) และมี 1 เรื่องมีผลปัจจัยป้องกันด้านบุคคลในการลดการตีแอลลกอฮอลล์เพิ่มขึ้นกว่าก่อนทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Permpool, Takviriyun, & Heng-Udomsub, 2011) ในด้านทัศนคติมีงานวิจัย 4 เรื่องที่วัดทัศนคติเกี่ยวกับการตีแอลลกอฮอลล์ (Chaisombut, Yana, Nuntarit, & Jamjang, 2018; Sukkum, Powwattana, & Auemaneekul, 2020; Saleengam, Rawiworrakul, Jirapongsuwan, & Sompopcharoen, 2019; Ponpaisan, Promarak, & Thaewpia, 2014) มีเพียง 1 เรื่องที่มีผลคะแนนทัศนคติสูงกว่าก่อนทดลอง แต่ไม่ต่างกับกลุ่มเปรียบเทียบ เนื่องจากใช้สื่อหนังสือการ์ตูนเป็นหลักในการจัดกิจกรรม ซึ่งเนื้อหาสาระเน้นให้ความรู้ ยังขาดการเสริมสร้างทัศนคติ อีกทั้งระยะเวลาเพียง 4 สัปดาห์ไม่สามารถเปลี่ยนทัศนคติได้ (Chaisombut, Yana, Nuntarit, & Jamjang, 2018) มี 2 เรื่องที่มีผลความตั้งใจที่จะไม่ตีแอลลกอฮอลล์เพิ่มขึ้นกว่าก่อนทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Phalasar, & Duangsong, 2011; Sudcharee, & Duangsong, 2019) มีงานวิจัย 2 เรื่องที่วัดผลลัพธ์ตามแนวคิดทฤษฎีแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพของเบนดูรา ได้แก่ การรับรู้โอกาสเสี่ยง การรับรู้ความรุนแรง การรับรู้ประโยชน์ และการรับรู้อุปสรรคการป้องกันการตีแอลลกอฮอลล์ (Piyaaramwong, Samawathdana, & Wattanabura-non, 2017; Saikhamfoo, Powwattana, Lagampan, & Kaewpan, 2014) โดยมีเพียง 1 เรื่องที่กลุ่มทดลองมีผลเพิ่มขึ้นกว่าก่อนทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Piyaaramwong, Samawathdana, & Wattanabura-non, 2017) มี 7 เรื่องที่วัดผลความคาดหวังในความสามารถของตนเองหรือการรับรู้ความสามารถของตนเองเพิ่มขึ้นกว่าก่อนทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Fungkajorn, & Rodjarkpai, 2016; Sukkum, Powwattana, & Auemaneekul, 2020; Chowchalard, Benjakul,

Kengganpanich, & Kengganpanich, 2018; Phalasar, & Duangsong, 2011; Kamonpornmongkol, Homsin, & Srisuriyawet, 2012; Ponpaisan, Promarak, & Thaewpia, 2014; Boonpok, Promarak, & Limtopraserd, 2013) มี 4 เรื่องที่มีผลความคาดหวังในผลลัพธ์เพิ่มขึ้นกว่าก่อนทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Fungkajorn, & Rodjarkpai, 2016; Chowchalard, Benjakul, Kengganpanich, & Kengganpanich, 2018; Kamonpornmongkol, Homsin, & Srisuriyawet, 2012; Boonpok, Promarak, & Limtopraserd, 2013) ส่วนในด้านพฤติกรรม มีงานวิจัย 15 เรื่องที่วัดผลพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยผลพฤติกรรมเพิ่มขึ้นกว่าก่อนทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ พฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (10 เรื่อง) ทักษะการปฏิเสธ (4 เรื่อง) (Kamonpornmongkol, Homsin, & Srisuriyawet, 2012; Sudcharee, & Duangsong, 2019; Boonpok, Promarak, & Limtopraserd, 2013; Mormai, Srichaikul, & Suwanphan, 2014) มี 1 งานวิจัยที่วัดผลความรับผิดชอบต่อสังคมและความภาคภูมิใจในตนเอง การตัดสินใจและแก้ไขปัญหา การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และการจัดการกับอารมณ์และความเครียด (Mormai, Srichaikul, & Suwanphan, 2014) โดยมี 2 งานวิจัยที่มีผลพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะติดตามผลสูงกว่าก่อนทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (สัปดาห์ที่ 6 และ 8 ตามลำดับ) (Sukkom, Powwattana, & Auemaneekul, 2020; Chowchalard, Benjakul, Kengganpanich, & Kengganpanich, 2018) นอกจากนี้มีงานวิจัย 1 เรื่องที่ประเมินปัญหาการดื่มสุรา (Alcohol Use Identification Test : AUDIT) ซึ่งสามารถจำกัดการดื่มให้อยู่ในระดับเสี่ยงต่ำได้ และเมื่อวัดปริมาณแอลกอฮอล์ที่ดื่มเป็นกรัมสามารถลดการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Hongthong, & Areesantichai, 2013) และมี 1 เรื่องที่มีผลแรงสนับสนุนทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นกว่าก่อนทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Mormai, Srichaikul, & Suwanphan, 2014)

ตาราง 1 คุณลักษณะของงานวิจัยและผลลัพธ์ของงานวิจัย

ผู้แต่ง (ปีที่พิมพ์)	กลุ่มตัวอย่าง	แนวคิด	รูปแบบกิจกรรม
Piyaaramwong, Samawathdana, & Wattanaburanon, (2017)	นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 อายุเฉลี่ย 13-14 ปี เพศหญิงทั้งหมด	ทฤษฎีแบบแผน ความเชื่อด้านสุขภาพ	อภิปรายกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง ฟีกทักษะการตัดสินใจและทักษะการปฏิเสธ การแนะนำแนวสุขภาพ และให้คำปรึกษาโดยครูสอนสุขศึกษา และการรณรงค์ภายในโรงเรียน
Permpool, Takviryanun, & Heng-Udomsub, (2011)	นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2-3 อายุ 14-15 ปี	แนวคิดการฝึกทักษะชีวิตของบอทวิน	อภิปรายกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติ การฝึกทักษะ 3 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการต่อต้านการใช้แอลกอฮอล์, ทักษะการจัดการตนเอง และทักษะสังคมทั่วไป
Fungkajorn, & Rodjarkpai, (2016)	นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ส่วนใหญ่อายุ 16 ปี เพศชายและหญิง	แนวคิดการสร้างเสริมสมรรถนะแห่งตนของเบนคูรา	อภิปรายกลุ่มเกี่ยวกับโทษและความร้ายแรงของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ใช้ตัวแบบจากวีดิทัศน์ ใช้คำพูดจูงใจสถานะด้านร่างกายและอารมณ์ ฟีกทักษะการหลีกเลี่ยงและปฏิเสธ และการจัดการอารมณ์
Chaisombut, Yana, Nuntarit, & Jamjang, (2018)	นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5-6 อายุ 11-12 ปี เพศหญิงทั้งหมด	-	ใช้หนังสือการ์ตูนประเภทนิยายภาพเล่าเรื่อง เป็นสถานการณ์จำลองให้ความรู้เรื่องความหมาย สาเหตุ ผลกระทบ ความเชื่อที่ผิด ทักษะการปฏิเสธ กิจกรรมปลอดแอลกอฮอล์ และสร้างทัศนคติที่ดี และอภิปรายกลุ่มหลังจากการอ่าน
Sukkom, Powwattana, & Auemaneekul, (2020)	นักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 อายุ 15-16 ปี เพศหญิงทั้งหมด	แบบจำลองการให้ข้อมูล การสร้างแรงจูงใจและการพัฒนาทักษะ ของ Fisher	อภิปรายกลุ่มและใช้วีดิทัศน์ให้ความรู้และสร้างทัศนคติการป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ ฟีกทักษะผ่านการแสดงบทบาทสมมติ 3 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการต่อต้านแอลกอฮอล์ การจัดการตนเอง ทักษะทางสังคม และสร้างแรงจูงใจจากเพื่อนผ่านสื่อวีดิทัศน์/เกมส์ และจากผู้ปกครองผ่านการประชุมผู้ปกครอง โดยประยุกต์ใช้เทคนิคการให้คำปรึกษา 5A'S

ผู้แต่ง (ปีที่พิมพ์)	กลุ่มตัวอย่าง	แนวคิด	รูปแบบกิจกรรม
Chowchalard, Benjakul, Kengganpanich, & Kengganpanich, (2018)	นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 อายุ 13 ปี	ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเองของแบนดูรา	อภิปรายกลุ่มให้ความรู้การป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ เรียนรู้การประสบความสำเร็จด้วยตัวเอง ฝึกทักษะ การปฏิเสธผ่านสถานการณ์จำลอง ใช้ตัวแบบทั้งที่มีชีวิตและจากวีดิทัศน์ ใช้คำพูดจูงใจจากเพื่อน ครูและทีมวิจัย ใช้สันทนาการกระตุ้นทางอารมณ์
Saleengarm, Rawiworakul, Jirapongsuwan, & Sompopcharoen, (2019)	นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5-6 อายุ 11-12 ปี	ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน	อภิปรายกลุ่มและใช้วีดิทัศน์สร้างเสริมทัศนคติเชิงลบต่อพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ การรับรู้ความคาดหวังของบุคคลสำคัญเกี่ยวกับการดื่มแอลกอฮอล์ของตนเอง และรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเองได้
Phalasar, & Duangsong, (2011)	นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ส่วนใหญ่อายุ 16 ปีชายและหญิง	ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนและแนวคิดแรงสนับสนุนทางสังคม	อภิปรายกลุ่มและใช้ตัวแบบจากวีดิทัศน์ ใช้คำพูดจูงใจให้ปฏิบัติพฤติกรรมไม่ดื่มแอลกอฮอล์ และฝึกทักษะการปฏิเสธโดยการแสดงบทบาทสมมติ ร่วมกับให้แรงสนับสนุนทางสังคมผ่านผู้ปกครอง
Kamonpormmongkol, Homsin, & Srisuriyawet, (2012)	นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 อายุ 11-15 ปี เพศชายทั้งหมด	ทฤษฎีการสร้างเสริมสมรรถนะแห่งตน	อภิปรายกลุ่มให้ความรู้ ฝึกทักษะการปฏิเสธโดยใช้สถานการณ์จำลอง ฝึกทักษะการจัดการอารมณ์ ใช้ตัวแบบจากวีดิทัศน์ ใช้คำพูดจูงใจ การกระตุ้นทางอารมณ์ด้วยเกมส์ และให้แรงสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน ครูและทีมวิจัย
Sudcharee, & Duangsong, (2019)	นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5-6 อายุ 10-12 ปี เพศชายและหญิง	แนวคิดความรอบรู้ทางด้านสุขภาพ	อภิปรายกลุ่ม ใช้เกมส์และวีดิทัศน์ ให้ความรู้ในการป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ ฝึกทักษะการปฏิเสธ การตัดสินใจและการจัดการตนเอง การรู้เท่าทันสื่อ การคิดอย่างมีวิจารณญาณผ่านการแสดงบทบาทสมมติ รวมทั้งให้แรงสนับสนุนทางสังคมจากผู้ปกครองและครู
Hongthong, & Areesantichai, (2013)	นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 อายุ 16-18 ปี เพศชายและหญิง	ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาเชิงสังคมและการรับรู้ความสามารถของตนเองของแบนดูรา	ใช้ CD เป็นสื่อการเรียนรู้หลัก เรียนรู้รายบุคคลในการเพิ่มความรู้อะไรสักอย่างทางสังคม ได้แก่ นิสัยการเรียนรู้ การสื่อสารความสัมพันธ์กับเพื่อน ความสามารถในการดูแลตนเอง ทักษะการต้านยา ให้แรงสนับสนุนในการมีทัศนคติการต่อต้านยา และการยืนยันตนเองในการต่อสู้การใช้ยาในทางที่ผิด
Moonrattana, Jirapate, & Ua-kit, (2014)	นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 อายุ 11-14 ปี เพศชายและหญิง	แนวคิดแรงจูงใจในการดื่มแอลกอฮอล์ของ Cox and Kinger	อภิปรายกลุ่มให้ความรู้เรื่องโทษ ผลกระทบของการดื่มแอลกอฮอล์ การเลือกคบเพื่อนและเป็นเพื่อนที่ดี และการจัดการความเครียด ร่วมกับฝึกทักษะการปฏิเสธ โดยเรียนรู้จากประสบการณ์ที่สำเร็จของเพื่อนจากการแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์จำลอง
Sanongyard, Sripitak, Maungchang, & Dhanawan, (2012)	นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 อายุ 9-12 ปี เพศชายและหญิง	เครื่องมือทักษะชีวิต	พัฒนาทักษะชีวิต ได้แก่ ความตระหนักรู้ในตนเอง, ความรับผิดชอบของตนเอง, การจัดการอารมณ์และความเครียด, การตัดสินใจ, การสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และพฤติกรรมป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ โดยสถานการณ์จำลองและเกมส์
Saikhamfoo, Powwattana, Lagampan, & Kaewpan, (2014)	นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1-2 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ส่วนใหญ่ อายุ 13 ปี	แบบจำลองความเชื่อด้านสุขภาพ, การรับรู้สมรรถนะแห่งตน และแรงสนับสนุนทางสังคม	อภิปรายกลุ่ม ใช้ตัวแบบจากวีดิทัศน์ การแสดงบทบาทสมมติ ร่วมกับการวาดภาพสื่อความรู้สึกในการเสริมการรับรู้ความเสี่ยง ความรุนแรง ประโยชน์และอุปสรรคของการป้องกันการดื่มสุรา การรับรู้สมรรถนะของตนเอง โดยใช้กระบวนการการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและให้แรงสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวตามแนวคิด 5A'S
Ponpaisan, Promarak, & Thaewpia, (2014)	นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 อายุ 16-17 ปี เพศชายและหญิง	พฤติกรรมตามแบบแผนกับแรงสนับสนุนทางสังคม	จัดกิจกรรมอภิปรายกลุ่มให้ความรู้โทษและประโยชน์ในการไม่ดื่ม โดยใช้ตัวแบบจากวีดิทัศน์ชักจูงไม่ให้ไปลองดื่ม และตัวแบบที่สามารถเลิกได้ กิจกรรมบทบาทสมมติในการสร้างการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมปฏิบัติตัว รวมถึงให้แรงสนับสนุนทางสังคมจากผู้ปกครอง

ผู้แต่ง (ปีที่พิมพ์)	กลุ่มตัวอย่าง	แนวคิด	รูปแบบกิจกรรม
Boonpok, Promarak, & Limtopraserd, (2013)	นักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ 2 อายุ 13-15 ปี เพศชายและหญิง	การสร้างเสริม สมรรถนะแห่งตน ของแบนดูรา	อภิปรายกลุ่มเรื่องโทษและผลกระทบของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การจัดการอารมณ์ ใช้วิธีทัศนัต์แบบที่มีพฤติกรรมกระตุ้นและไม่ดื่มแอลกอฮอล์ และตัวแบบเยาวชนต้นแบบ และฝึกทักษะการปฏิเสธจากสถานการณ์จำลอง
Mormai, Srichaikul, & Suwanphan, (2014)	นักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ 2 อายุ 13-15 ปี เพศชายและหญิง	ทักษะชีวิตรวมกับ การใช้แรงเสริมจาก ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	อภิปรายกลุ่ม ใช้ตัวแบบจากวีดิทัศน์ การแสดงบทบาทสมมติ และฝึกปฏิบัติทักษะชีวิตด้านความภูมิใจในตนเอง ความรับผิดชอบต่อสังคม การตัดสินใจแก้ไขปัญหา การสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ การจัดการอารมณ์ และให้แรงสนับสนุนทางสังคม จากครูและผู้วิจัย

อภิปรายผล

การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการจัดรูปแบบการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเด็กและเยาวชนไทยจากงานวิจัยที่ศึกษาจำนวน 17 งานวิจัย พบว่ามีการจัดกิจกรรมการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มเติมจากการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรพื้นฐานของสถานศึกษา ซึ่งการจัดกิจกรรมที่ทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีทั้งความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนไทยเป็นการจัดกิจกรรมฝึกทักษะหลัก 3 ทักษะ (Permpool, Takviriyannun, & Heng-Udomsub, 2011; Sukkum, Powwattana, & Auemaneekul, 2020; Sanongyard, Sripitak, Maungchang, & Dhanawan, 2012; Mormai, Srichaikul, & Suwanphan, 2014) ได้แก่ ทักษะการต่อต้านการใช้แอลกอฮอล์ ทักษะการจัดการตนเอง และทักษะสังคมทั่วไป อีกทั้งยังพบว่าแม้เพียงการจัดฝึกทักษะปฏิเสธร่วมกับการให้แรงสนับสนุนทางสังคมก็ทำให้เกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเด็กและเยาวชนไทย (Chowchalard, Benjakul, Kengganpanich, & Kengganpanich, 2018; Phalasar, & Duangsong, 2011) โดยการจัดกิจกรรมส่วนใหญ่มุ่งเน้นการฝึกทักษะชีวิตทั่วไปและด้านจิตสังคมในเด็กและเยาวชน ซึ่งเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบการจัดรูปแบบกิจกรรมในเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาในงานวิจัยพบว่าในการจัดกิจกรรมในเด็กระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายมีความหลากหลายในการเพิ่มรูปแบบการใช้สื่อในการจัดกิจกรรมฝึกทักษะ ได้แก่ หนังสือการ์ตูนและเกมส์ ซึ่งไม่พบในการจัดกิจกรรมในเด็กระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยตามหลักการแล้วโปรแกรมทักษะชีวิตสามารถนำไปใช้ในเด็กและเยาวชนได้ทุกช่วงวัย ซึ่งช่วงอายุ 6 - 16 ปี เป็นช่วงที่สำคัญที่สุดที่ควรมีการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะชีวิต โดยควรมีการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะชีวิตตั้งแต่วัยเยาว์ก่อนที่พฤติกรรมทางลบถูกสร้างขึ้น (World Health Organization, 1997) ส่วนการจัดกิจกรรมในการพัฒนาด้านจิตสังคมนั้น ตามแนวคิดของอีริค อีริคสันเกี่ยวกับการพัฒนาตนด้านจิตสังคมนั้น สำหรับเด็กในระดับประถมศึกษาควรให้เด็กมีโอกาสได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสติปัญญา ความสามารถ และความถนัดให้ได้ประสบความสำเร็จ ได้มีความรู้และประสบการณ์สำหรับการเรียนรู้ต่อไป และเด็กในระดับมัธยมศึกษาควรให้เด็กมีโอกาสได้เรียนรู้และทำกิจกรรมต่างๆที่ช่วยให้รู้จักตนเองและเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน ในฐานะที่เป็นสมาชิกของครอบครัว ชุมชนและสังคมโดยรวม (Thamma, 2003) ซึ่งการจัดกิจกรรมในด้านจิตสังคมมีการจัดกิจกรรมในรูปแบบที่สอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าว จึงกล่าวได้ว่าการจัดกิจกรรมการฝึกทักษะชีวิตและด้านจิตสังคมมีความเหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนไทย พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเด็กและเยาวชนมีปัจจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมนี้หลายด้าน (Prayongkul, 2019) โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยด้านสังคมนรอบตัว ทั้งสถาบันครอบครัวและโรงเรียน ในการสร้างเสริมการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงมีการให้แรงสนับสนุนทางสังคมจากครู ผู้ปกครองหรือครอบครัว เพื่อนและผู้วิจัยในการจัดกิจกรรม (Sukkum, Powwattana, & Auemaneekul, 2020; Phalasar, & Duangsong, 2011; Kamonpommongkol, Homsin, & Srisuriyawet, 2012; Sudcharee, & Duangsong, 2019; Saikhampoo, Powwattana, Lagampan, & Kaewpan, 2014; Ponpaisan, Promarak, & Thaewpia, 2014; Mormai, Srichaikul, & Suwanphan, 2014) ซึ่งเป็นการสร้างสังคมนรอบตัวที่สนับสนุนเด็กและเยาวชนในการปฏิบัติพฤติกรรม

การป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และส่งผลให้เกิดแรงจูงใจจากการชักจูงจากสังคมให้ปฏิบัติพฤติกรรมในเชิงป้องกัน

การทบทวนวรรณกรรมในครั้งนี้ ไม่สามารถเข้าถึงงานวิจัยฉบับเต็มได้หรือไม่สามารถเข้าถึงงานวิจัยจากฐานข้อมูลบางฐานได้ และมีการสืบค้นงานวิจัยเฉพาะงานวิจัยที่ตีพิมพ์เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งทำให้การทบทวนวรรณกรรมได้ข้อมูลมาไม่ครบถ้วน อาจส่งผลต่อการวิเคราะห์ผลลัพธ์ได้ ในประเด็นการออกแบบการศึกษาในครั้งนี้การทบทวนวรรณกรรมสืบค้นงานวิจัยแบบกึ่งทดลองทั้งหมด ทำให้ไม่มีความคลาดเคลื่อนในคุณภาพของงานวิจัย ในประเด็นของประชากรในงานวิจัยครั้งนี้มีเพียง 1 งานวิจัยที่เป็นประชากรจากโรงเรียนขยายโอกาสซึ่งทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในประเด็นนี้น้อย ส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีน้อยมีเพียงแค่ 2 งานวิจัยจึงไม่ส่งผลต่อการวิเคราะห์ผลลัพธ์

จึงกล่าวได้ว่าผลการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบนี้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเด็กและเยาวชนไทยที่ครอบคลุมในการจัดการปัจจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรม การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งส่งผลให้ลดนักดื่มหน้าใหม่ในประเทศไทย จึงเป็นการลดผลกระทบทั้งบุคคล ครอบครัวและสังคมที่เกิดจากการมีพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ อีกทั้งหากมีการจัดกิจกรรมการป้องกันตั้งแต่วัยประถมศึกษาจะมีโอกาสที่ช่วยลดการเริ่มดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกในอายุเฉลี่ยที่ลดลง หรือแม้กระทั่งลดจำนวนนักดื่มปัจจุบันในสังคมไทยได้

การนำผลการวิจัยมาใช้

1. บุคลากรทางสาธารณสุขสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ในการออกแบบและพัฒนารูปแบบกิจกรรมหรือแนวทางปฏิบัติในการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในด้านการศึกษาและการวางแผนจัดโครงการ ในนักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่ครอบคลุมทั้งสถาบันครอบครัวและโรงเรียนได้
2. ครูหรืออาจารย์สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปพัฒนาออกแบบรูปแบบกิจกรรมการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในการเรียนการสอนโดยสอดแทรกกิจกรรมเพิ่มเติมต่อจากเนื้อหาในหลักสูตร ในนักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่ครอบคลุมทั้งสถาบันครอบครัวและโรงเรียนได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาติดตามความยั่งยืนในการปฏิบัติพฤติกรรม หลังจากการให้การส่งเสริมป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ในนักเรียน เพื่อศึกษารูปแบบโปรแกรมที่มีประสิทธิผลต่อความยั่งยืนในการปฏิบัติพฤติกรรม และควรให้มีการให้กิจกรรมซ้ำอีกครั้งในช่วงเวลาใดหลังการติดตามความยั่งยืนของพฤติกรรม
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ในนักเรียนระหว่างกลุ่มที่ให้แรงสนับสนุนจากเพื่อน ครอบครัว และทั้งเพื่อนและครอบครัว เพื่อให้เกิดการให้แรงสนับสนุนที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพสำหรับนักเรียน

References

- Aromataris, E., & Munn, Z. (2020). *JBI Manual for Evidence Synthesis*. The Joanna Briggs Institute. Retrieved July 15, 2021 from <https://jbi-global-wiki.refined.site/space/MANUAL/4687036/Appendix+10.3+JBI+Data+Extraction+Form+for+Review+for+Systematic+Reviews+and+Research+Syntheses>.
- Assanangkornchai, S. (2017). *Provincial Alcohol Report 2017*. Centre for Alcohol Studies. Retrieved July 15, 2021 from <https://cas.or.th/?p=6101>.

- Boonpok, S. , Promarak, T., & Limtopraserd, S. (2013). *The Effectiveness of Perceived self-efficacy Program with idol to Refuse Alcohol Drinking Among Secondary School Students at Patiu Wittaya School Patiu District Yasothorn Province*. Master Thesis of Public Health, Mahasarakham University. (in Thai)
- Chaisombut, D., Yana, B., Nuntarit, S., & Jamjang, J. (2018). The effect of alcohol cartoon on increasing alcohol knowledge and attitude among primary school students. *Nursing Journal of the Ministry of Public Health, 28*(3), 76-86. (in Thai)
- Chowchalard, P., Benjakul, S., Kengganpanich, M., & Kengganpanich, T. (2018). Effects of an alcohol use prevention program applying self- efficacy theory among 7th grade students in Nakhon Pathom Province. *Ramathibodi Nursing Journal, 24*(2), 210-224. (in Thai)
- Fungkajorn, A. & Rodjarkpai, Y. (2016). Effects of self-efficacy enhancement on perceived self-efficacy, outcome expectancy and alcohol drinking refusal late secondary school students in Bothong district, Chonburi province. *Journal of Public Health Nursing, 30*(3), 41-54. (in Thai)
- Hongthong, D. & Areesantichai, C. (2013). *The Effect of The PALMSS Alcohol Prevention Program on Maintaining of Low-risk Drinking Level Among Low-risk Drinkers in High School*. Doctor Thesis of Public Health Sci, Chulalongkorn University. (in Thai)
- Kamonpornmongkol, J., Homsin, P., & Srisuriyawet, R. (2012). Effects of self-efficacy enhancement on drinking refusal self-efficacy, outcome expectancy and skills among male primary school students. *The Public Health Journal of Burapha University, 7*(2), 84-99. (in Thai)
- Ministry of Education. (2008). *Indicators and Core Learning Content of Health and Physical Education Subjects According to The Basic Education Core Curriculum B.E. 2551*. Bangkok: Bureau of Academic Affairs and Educational Standards.
- Moonrattana, A., Jirapate, V., & Ua-kit, N. (2014). The effect of motivation promoting program on alcohol drinking prevention behaviors among early adolescents. *Kuakarun Journal of Nursing, 21*, 219-233. (in Thai)
- Mormai, S., Srichaikul, B., & Suwanphan, A. (2014). Effect of the life skills program application to prevent alcohol use among junior high school in Weerawatyothin School, Muang District, Surin Province. *Reserch and Development Health System journal, 7*(2), 273-283.
- Permpool, S., Takviyanun, N., & Heng-Udomsub., P. (2011). Effect of a school-based life skills training program on resilience factors among students with alcohol use in extended opportunity educational schools of Chonburi Province. *The Journal of Psychiatric Nursing and Mental Health, 25*(3), 128-142. (in Thai)
- Phalasar, A. & Duangsong, R. (2011). The effectiveness of health education program by application of theory of planned behavior and social support for prevention alcohol drinking behavior among secondary level 4 Khongchaipattana Sub-District, Khongchai District, Kalasin province. *KKU Research Journal of Humanities and Social Sciences (Graduate Studies), 11*(1), 83-92. (in Thai)
- Piyaaramwong, P., Samawathdana, R., & Wattanaburanon, A. (2017). Alcohol drinking prevention program management for lower secondary school female students in Bangkok. *Journal of Medicine and Health Science, 24*(1), 55-66. (in Thai)

- Ponpaisan, P., Promarak, T., & Thaewpia, S. (2014). *Effects of Application of Alcohol Abuse Prevention Program on upper Secondary School Students in Klongchai District in Kalasin Province*. Master Thesis of Public Health, Mahasarakham University. (in Thai)
- Prayongkul, P. (2019). The role of nurses in alcohol drinking prevention for adolescents. *TRC Nurs J*, 12(1), 62-70. (in Thai)
- Saikhamfoo, P., Powwattana, A., Lagampan, S., & Kaewpan, W. (2014). Alcohol consumption Prevention with family participation program in early adolescences. *Journal of public health nursing*, 28(2), 23-38. (in Thai)
- Saleengarm, W., Rawiworrakul, T., Jirapongsuwan, A., & Sompopcharoen, M. (2019). Effects of a new drinkers prevention program for primary school students, Surin Province. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*, 20(1), 147-156. (in Thai)
- Sanongyard, J., Sripitak, S., Maungchang, Y., & Dhanawan, W. (2012). The Effectiveness of Life Skill Development Program on Behavior Modification for Alcohol Drinking Prevention among Primary School Student in 6th Grade, Supanburi Province. 1st Mae Fah Luang University International Conference 2012. (in Thai)
- Sudcharee, P. & Duangsong, R. (2019). Effects of alcohol drinking prevention program by application of health literacy with “facebook” among student in primary school. *KKU Journal for Public Health Research*, 12(3), 81-91. (in Thai)
- Sukkum, S., Powwattana, A., & Auemaneekul, N. (2020). Effects of the program with the information motivation behavioral skill model toward the preventive behavior in alcohol drinking among the female vocational students in Bangkok. *Journal of Health and Nursing Research (Journal of Boromarajonani College of Nursing, Bangkok)*, 36(3), 57-68. (in Thai)
- Thamma, P. (2003). Erik Erikson’s Concept of Self Development. Retrieved Jan 4, 2024 from <https://ejournals.swu.ac.th/index.php/ENEDU/article/view/5861/5498>.
- World Health Organization. (1997). *Life Skills Education for Children and Adolescents in Schools: Program on Mental Health*. Geneva: WHO. Retrieved Dec 26, 2023 from https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/63552/WHO_MNH_PSF_93.7A_Rev.2?sequence=1.
- World Health Organization. (2018). *Global Status Report on Alcohol and Health 2018*. Geneva: Switzerland.